

Remenyik Zsigmond

A gyilkos megkísértése*

1.

Bánatot hordozott,
 messzi földekről indult,
 s ahogy úttalan útjait róttá, gyakorta elvétette a távoli fényeket,
 léptei pedig, bárhova tapodtak, nem hagytak nyomot.
 Ködbevesző, irdatlan, szomorú templomok sorakoztak elé,
 de ő kikerülte mindet, mert gyilkolt,
 s keserű kegyetlenség lepte a lelkét, gyűlölet az emberek iránt.
 Komor, szagatott gerincű hegyeken kelt át, vadak rontottak rá,
 medvék, farkasok,
 de látván a tekintetét,
 szemeiben a két kést, félholdat, hét csillagot,
 barlangjukig hátráltak, és nyüszítve
 felfalták tulajdon kölykeiket!

Nem az első, nem is az utolsó eset!
 Terméketlen, repedezett földek ékelődtek a hegyek közé, vad pusztaság.
 Széles, porba vesző útjain haladt előre,
 melyek úgy heverték ott, mint pej paripák a holdfényben.
 Ó, boldogtalan!
 A völgy szilfáin baljós jelek csüngtek,
 letűnt századok morc, vérengző, rejtőző harcosai,
 de ő rettenetes gondolataival a fejében csak várt, átkozva várta a jövőt!

Tagadta az isteneket,
 a hitet,
 a lelket!

Elborult, sötét gyűlölet
 forgott benne az emberiség iránt.

2.

És a vizekhez ért.
 Hatalmas, szürke folyamok hömpölyögtek le északról,
 a parton egy-egy révész álldogált csupán merev, moccsatlan
 fejjel.
 Vakon, sápadtan faggatták:

* A verset Remenyik spanyol nyelven írta, eredeti címe *La tentacion de los asesinos*, megjelent Chilében, a Tour Eiffel kiadónál 1922-ben. (A szerk.)

Hová
igyekszel?

Ő pedig a próféták mozdulatával felelt:
Ismeritek a gyilkost, aki kegyetlenséget s gyűlöletet
hordoz a vérében? Ismeritek?

Én vagyok az!

Ezzel végiggázolt a folyóparton, a szigetek gyökereit elszaggatta,
és megbolygatta a természet rendjét!

Így köszöntött rá a harmadik éjjel.

Ekkor álom települt a fejére, a szívére,
hegyromra kapaszkodott fel, a szemeiből kipottyantotta
a félholdat, a hét csillagot,

és felhelyezte az égre!

Végigaludt hét végtelen éjszakát,
lezárt szemhéja alól kiemelve és szoroson markolva
a két kést.

3.

A nyolcadik éjszakát követő hajnalon
a félholdat, hét csillagot, két kést
a nyitott szemeibe visszahelyezte,
leereszkedett a megroggyant hegyről,
friss mezők és kristálykék tavak távolába tekintett,
addig, amíg hatalmas foltjaival el nem fedte a hó a napot!

Ott volt minden a térben:

anyag,
energia,
föld!

Cinkosai, a gyilkosságban segédkezők előtt
tömlőcárcsok meredeztek,

ő azonban szabad volt!

Farkastermészetét sírásó apjától
és mártírok bélyegét hordozó anyjától örökölte,
és egy volt Jézussal,

foszlott ruhában törtetett át
a dombokon, mint akinek már semmi veszténivalója!

Kidöntötte a sírdombokon a kereszteket!

Irdatlan zöld lámpások vonultak elcsigázott vándorként
a mélységben, feléjük igyekezett,
tikkadtan, szomjazva.

Távoli szénakazlak felől kutyaugatás hallatszott és harangszó.
A Kelet hangja, ahonnan ő jött!

4.

A fáradt zöld lámpások elmaradoztak, eltűntek
a dombhajlat mögött,
és elérte az alkonyi fényben villódzó, megrakott kazlakat.

Bánatos képű, horpadt mellű
muzsikosok gubbasztottak a szalmasárga homályban,
mulatósnál mulatósabb
nótákat pengettek és húztak gitáron, hegedűn, bőgőn,
de a szemük éhségtől csillogott.

Meglátta őket,
s ezt kérdezte:

Figyelitek a fák árnyékát? A hegyek keletről
már ereszkednek alá, rövidesen ideérnek. Mit akartok?
A gyilkos szől hozzátok! Látjátok nyitott szemeimben
a félholdat, hét csillagot, két kést?

Zenész vagyok én is, ám megvetem a hangszereket!

Érzem, hogy hegyek fölött szálllok,

és a természet kiáltozik hozzám!

Hallom a viharos tenger üvöltését

és a sívó, terméketlen földek zokogását!

Kiáltanak az őserdők, halljátok?

A hangok és a tettek testvérek,

de ti megölitek mindkettőjüket.

Megvetlek titeket! Éheztek?

Ott legelnek a pampán a földesúr nyájai:

hajtsátok el őket napnyugatnak!

Éjszaka füleljetek a kiáltásomra! Szólni fogok!

A muzsikosok odaszórták a hangszereiket a kazlak tövébe,
és elhajtották nyugat felé a nyájukat.

5.

Leszállt az éj,
bólogattak a vaksötétben a fák, de ő észre sem vette őket.

Az erős szél lökte, cibálta, a gyomra korgott,
ezért betért egy marhaistállóba, ahol nyúzott arcú napszámosok
ültek a félhomályban, kecsketejet ittak és szalonnás kenyeret rágtak.

Közéjük ült, és megszólalt: Éhes vagyok!

Megosztották az ebédjüket vele.

Mocskosak voltak, egyszerűen beszéltek,
de ólomnehéz szavak zuhantak ki a szájukon, nagyokat koppanva:

nyomor!

munka!

jövő!

próféták!

megváltás!

Ennyi nehézségtől el is fáradtak, lehajtották fejüket az ágyaikra,
és mély álomba szédültek.

Ekkor csendesen kiment az istállóból, feltette följe
a félholdat, a hét csillagot,
hogyan vigyázzák a bentiek álmát,
de a két kést a szemeiben tartotta.

Loboncos, fehér kutyák ugattak a forrásoknál, a gazda kutyái,
aki kint aludt a kazlakban!

Felkapaszkodott a fészere, onnan a magtár tetejére,
onnan a távoli hegyekre pillantott,
oldalukban észrevette a nyájak és a muzsikusok körvonalait,
kivette a két kést a szemeiből,
és a horkoló gazda homlokán keresztbe állította őket!

6.

Lemászott a magtár tetejéről,
leakasztotta a kormos üvegű lámpát a falról,
és sorra lobot vetett a szalmakazlakra, fészere és magtárra!
Visszatért az istállóba, ahol a napszámosok az igazak
álmát aludták, s megérintette a vállukat.
Felkeltek, mire megmutatta nekik a ropogó, táncoló lángokat.
Reszketve

óvakodtak a tűz felé, mint az állatok, akiket riaszt az erők játéka.

Ő pedig égre emelt karral beszélni kezdett:

Nézzétek a kezeimet, és ne féljétek!

Látjátok a kopár földeket? Duhaj északi szél fúj,
mégsem fáztok. Tiétek a föld, könyörögjétek a megváltásért!
A forrásvízben csutakoljátok le szennyes testeteket,
foglaljátok el a gazda házát, és dolgozzatok
a saját boldogságotokért. Én délre megyek! Fáztok?
Égnek a szalmakazlak és a magtárak:

Melegítsétek a testeteket!

S mihelyt előbukkan a nap, gyertek délnek!

A napszámosok könnye patakokban folyt az örömtől,
kiáltozó, nagy fák jöttek és imbolygó, fáradt, zöld lámpások,
mind odaültek

az északi szél fúvásától egyre viháncolóbb lángok köré,
és átmelegítették gyótt testüket.

7.

Röviddel ezután már a temetőn haladt át,
friss hantok szélén tusakodó árnyakat pillantott meg,
sírások verekedtek ott a hullákkal!

Meglátva őket
az apja jutott eszébe,
ekkor elsírta magát
és ismét elálmosodott.

Álomba merült, hatalmas hegyek, tengerek és ködbe burkolózó
templomok tűntek fel előtte,
és holt szüzek, kifordult, düllelt szemmel.
Hajdan termékenyek voltak mind!
Hítes társai jelentek meg ezután, tömlőcben,
rács mögül szölongatták énekhangon, a nevét ismételve.
Végül édesanyját látta, amint fenn, hegytetőn térdepel.

Hosszan sírdogált ekkor.
Éjfélre járt, mire talpra állt.
Fára kapaszkodott fel, széthintette az égen
a félholdat és hét csillagot,

és nyomukba eredt.

Egyetlen lelket sem látott semerre,
csupán az árnyéka lépdelt szorosan a nyomában a kietlen földeken át.

8.

Sűrű homályban bolyongott,
ökönyi nagy fekete hollók kerengtek felette a levegőben,
és a párás ködben álló dombtetőn megpillantotta a magányos kolostort.
Jókora mérges gombák pöffeszkedtek a kolostor harangtornyának
tövében, s a tekervényesen

körbefutó árkok kígyóveremről árulkodtak.

Ekkor megérezte
a vég
kezdetét!

Letelepedett a dombra, és így szólt:

Meg kell változtatni a természet rendjét!
Meg kell változtatni az anyagot.
De kiben lakozik ehhez farkaserő? Én vagyok a gyilkos,
apám sírásó volt, anyám a mártírok bélyegét hordta magán,
a tenyeremen ül az Isten, én vagyok a gyilkos!

Fojtott, könyörgő hangot hallott ekkor a mélyből,
felkelt a dombról,
hatalmas, kitárt kaput látott maga előtt,
a boltozata alatt töredezett lépcsőkkel, amelyek pincébe futottak.

Ekkor a félhold a hét csillaggal együtt

alászállt az égből, hűséges kutyaként elnyúlva odafeküdtek a kapuhoz,
 így nézték a gyilkos bánatos szemét,
 amely ugyanúgy fénylett, mint a tulajdon testük!

9.

Tétovázás nélkül belépett, lement a lépcsőn,
 és a pincében, lámpafénynél seregnyi barátot talált,
 kemény köveken kuporogtak, és az emberiség agyát-szívét falták.
 Színes hullák csüngtek a falakon,
 a mennyezetről pedig alvadt vér potyogott!

A gyilkos ekkor összeroppantotta a tulajdon lábát,
 felszakította a mellét, kitepte a tüdejét, a máját, a beleit,
 és a lámpavilágnál a barátok
 elé tárva mind így szólt:

Én vagyok a gyilkos,
 s itt ül az Isten a tenyeremen! Most már csak az erőt akarom.
 Majd én megváltoztatom a természet rendjét.
 A félhold és a hét csillag a cinkosaim már, értitek?
 Ti csak a múlt egerei vagytok, én viszont a jövőbe kiáltok. Halljátok meg!
 A hegyek és a tengerek, az anyag és az erő mind
 a szavamra vár az éjszakában. Mit akartok?
 Ha felkel a nap, a köd is előhőmpölyög, s akkor mind elvesztek.
 Faljátok a májamat, tüdőmet és beleimet, igyátok
 a mennyezetről csepegő vért, és reszketve várjátok a napfelkeltét!
 Jön értetek a kegyetlen halál.

10.

És remegve ették a belét, a tüdejét, a máját,
 és zokogva kegyelemért esedeztek, de látva hályogos szemeiben
 a két kést,

tudták, már csak a napfelkelte és a halál vár rájuk!

Koponyájuk fölül leemelte a lámpást, felment a lépcsőn,
 intett a félholdnak és hét csillagnak,

visszatette őket a szemeibe,

és továbbindult a ködben.

Óriás mesefák dugták ki a fejüket
 a dombtetőn, vadállatok viharzottak le szédítő ugrásokkal a hegyről,
 így ért el kezében a lámpással a fennsíkhoz,
 ahol részeg hóhérok kurjongatva táncoltak egy véres asztal körül.

Nem messze tőlük hét vérpad állt akasztott hullákkal.

Megpillantva őket így szólt:

Nincs halál!

Én vagyok a gyilkos, s hatalmamban áll,

hogy termékennyé tegyem az anyagot! Nincs halál,
mert az erő örök. Keljetek föl!
És kivette a hét csillagot a szemeiből,
és a hét akasztott ember tenyerébe nyomta!
Mind feltápáskodtak,
kék volt a testük,
és nádcukor az ujjuk.
A kezüket is lábnak használták,
így követték a gyilkost, amint leballagott a fennsíkról.

11.

Völgybe érkeztek,
ahol seregnyi asszony ült félkörívben, a lábuk fekete,
a szájukban egy-egy hosszú égő gyertya.
Nézte őket,
a magányukat, a meddségüket,
és addig nézegetett, amíg öröm nem gyúlt a szemükben!
Ekkor hátrapillantott,
meglátta az akasztottakat,
a kék testűeket, a cukorujjúakat.
Így szólt hát az asszonyokhoz, akiknek duzzadó gyémántgombocska volt
mindkét mellbimbója:
Én vagyok a gyilkos, s ezekben az akasztott hullákban
csörgedezik már a vérem.
Kékeszöld a testük, cukor az ujjuk! Szeretitek őket?
És a fekete lábú asszonyok, akiknek egy-egy
hosszú gyertya égett a szájukban, boldogan suttozták:
Igen, szeretjük őket!
A gyilkos felültette
a lámpását a hegytetőre, és elégedetten nézte az akasztottakat,
ahogy szeretkeznek a magányos, meddő nőekkel,
kiknek egy-egy hosszú gyertya égett a szájukban,
várakozásuk jeleként.

12.

Azután felkelt,
útnak indult,
kitárta a város kapuit, ledöntötte a gyárkéményeket, végiggázolt a külvárosokon!
A nap előbújt a hegyek mögül.
Megszámlálhatatlan sok nyomorult, törött karú munkások,
éhségtől szepegő csecsemők, az éjszaka lányai
mind menekültek már a gyárakból és külvárosokból!
Riadtan, remegve faggatták:

Ó, mondd, mit akarsz?

Mire ő

válaszképpen összetiporta a palotákat is.

A tornyokból a tengerbe pofozta a harangokat,
majd kivette a két kést a szemeiből,

és így szólt:

Én vagyok a gyilkos, és itt ül az Isten a tenyerenem.

Ismerem a természet titkait,

a nap, a hold és a csillagok porából született a testem!

Apám sírásó volt, anyám a mártírok bélyegét hordozta magán,

az akasztott hulláknak jutott a vérem,

a meddő nőknek a magom.

Látom, hogy az anyag elhasználódott, és tudom,

hogy meg kell változtatni a természet rendjét.

És egyszeriben farkaseroőm támadt!

Keressétek a szabadságot!

Hallgatták a szavait, és felzokogtak.

A munkások összetörték vértől ragacsos szerszámaikat,
az éjszaka lányai pedig csecsemők könnyében
megfürösztyötték az arcukat!

13.

Felkelt a nap!

Ekkor mindent eléjük tárt: hegyeket, őserdőket,

zölden tobzódó mezőket, selymes dombokat,

folyókat és tengereket,

s így szólt:

Nézzétek: ugyanabból az anyagból vagyunk!

Az állatok, a fák, a virágok és a füvek mind a testvéreink!

Nézzétek: a nap nyomán halad a hold, és a holtak szemében újra gyúlnak
a fények!

És lágyan megcsókolta a dombok hátát és a holtak homlokát.

Fent ült a hegyen.

Feltűntek a muzsikuskok és a napszámosok,

táncoltak az őserdő fái és a vadállatok is!

Mindnyájan hozzá fohászokdtek,

mert övé volt a hatalom,

benne volt elég hit,

s ekkor kibújt

a hold a szeméből, és felröppent az égbe!

Ó, nyomorult

életem!

Ki vagyok én

a gyilkosság kísértésében!?

Kállay Kotász Zoltán fordítása